

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

27 martie 2014*

„Recurs — Marcă comunitară — Regulamentul (CE) nr. 40/94 — Articolul 52 alineatul (2) litera (c) — Cerere de declarare a nulității întemeiată pe un drept de autor anterior dobândit în temeiul dreptului național — Aplicarea dreptului național de către OAPI — Rolul instanței Uniunii”

În cauza C-530/12 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 21 noiembrie 2012,

Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI), reprezentat de P. Bullock și de F. Mattina, în calitate de agenți,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

National Lottery Commission, cu sediul în Londra (Regatul Unit), reprezentată de R. Cardas, advocate, și de B. Brandreth, barrister,

reclamantă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnul V. Skouris, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei întâi, domnul A. Borg Barthet, doamna M. Berger (raportor) și domnul S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 septembrie 2013,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 28 noiembrie 2013,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 13 septembrie 2012, National Lottery Commission/OAPI – Mediatek Italia și De Gregorio (Reprezentarea unei mâini) (T-404/10, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a admis acțiunea formulată de National Lottery Commission (denumită în continuare „NLC”) în anularea Deciziei Camerei întâi de recurs a OAPI din 9 iunie 2010 (cauza R 1028/2009-1) (denumită în continuare „decizia în litigiu”), privind o procedură de declarare a nulității între, pe de o parte, Mediatek Italia Srl și domnul Giuseppe De Gregorio (denumiți în continuare „persoanele care solicită declararea nulității”) și, pe de altă parte, NLC.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 40/94

- 2 Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca comunitară (JO 1994, L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 01, p. 146), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1891/2006 al Consiliului din 18 decembrie 2006 (JO L 386, p. 14, Ediție specială, 07/vol. 17, p. 212, denumit în continuare „Regulamentul nr. 40/94”), cuprinde articolul 52, intitulat „Cauze de nulitate relativă”, care prevede la alineatul (2):

„Marca comunitară este, de asemenea, declarată nulă pe baza unei cereri prezentate [OAPI] sau a unei cereri reconvenționale în cadrul unei acțiuni în contrafacere, în cazul în care utilizarea ei poate fi interzisă în temeiul unui alt drept anterior, în special:

[...]

(c) al unui drept de autor;

[...]

în conformitate cu legislația comunitară sau cu dreptul intern care îi reglementează protecția.”

- 3 Articolul 63 din regulamentul menționat, referitor la acțiunea în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Hotărârile camerelor de recurs prin care se pronunță asupra unei căi de atac pot forma obiectul unei acțiuni în fața Curții de Justiție.

(2) Acțiunea se înaintează pe motive de necompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, nerespectarea tratatului, nerespectarea dispozițiilor prezentului regulament sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia sau abuzul de putere.”

- 4 Articolul 74 din Regulamentul nr. 40/94, intitulat „Examinarea din oficiu a faptelor”, prevede la alineatul (1):

„În cursul procedurii, [OAPI] procedează la examinarea din oficiu a faptelor; cu toate acestea, în cazul unei proceduri privind motivele relative de respingere a înregistrării, examinarea este limitată la motivele invocate și la cererile introduse de părți.”

Regulamentul (CE) nr. 207/2009

- 5 Regulamentul nr. 40/94 a fost abrogat și codificat prin Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca comunitară (JO L 78, p. 1), care a intrat în vigoare la 13 aprilie 2009.
- 6 Articolele 52, 63 și 74 din Regulamentul nr. 40/94 au devenit, fără modificări substanțiale, articolele 53, 65 și, respectiv, 76 din Regulamentul nr. 207/2009.

Regulamentul (CE) nr. 2868/95

- 7 Regulamentul (CE) nr. 2868/95 al Comisiei din 13 decembrie 1995 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 40/94 (JO L 303, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 189), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1041/2005 al Comisiei din 29 iunie 2005 (JO L 172, p. 4, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 71, denumit în continuare „regulamentul de aplicare”), stabilește, printre altele, normele aplicabile desfășurării în fața OAPI a procedurilor de decădere sau de declarare a nulității unei mărci comunitare.
- 8 Norma 37 din regulamentul de punere în aplicare are următorul cuprins:

„O cerere de decădere sau în nulitatea mărcii comunitare, introdusă în fața [OAPI] [...], cuprinde următoarele informații:

[...]

(b) în ceea ce privește motivele invocate în cerere:

[...]

(iii) în cazul unei cereri prezentate în conformitate cu articolul 52 alineatul (2) din [R]egulam[ul nr. 40/94], precizări privind dreptul pe care se întemeiază cererea de declarare a nulității, precum și elemente care să demonstreze că solicitantul este titularul unuia dintre drepturile anterioare prevăzute la articolul 52 alineatul (2) din regulamentul sau că este abilitat, în temeiul legislației interne aplicabile, să se prevaleze de acest drept.”

Istoricul cauzei și decizia în litigiu

- 9 La 2 octombrie 2007, NLC a obținut înregistrarea următoarei mărci comunitare figurative (denumită în continuare „marca contestată”) la OAPI:

- 10 La 20 noiembrie 2007, persoanele care solicită declararea nulității au introdus la OAPI, în temeiul articolului 52 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul nr. 40/94, o cerere de declarare a nulității mărcii contestate, întemeiată pe existența unui drept de autor anterior acesteia pe care l-ar deține domnul De Gregorio cu privire la semnul figurativ următor (denumit în continuare „mano portafortuna”):

- 11 Prin decizia din 16 iulie 2009, divizia de anulare a OAPI a admis această cerere de declarare a nulității pentru motivul că, în esență, persoanele care solicită declararea nulității au demonstrat existența unui drept de autor protejat prin legislația italiană și aproape identic cu marca contestată, precum și anterioritatea dreptului respectiv în raport cu această marcă.
- 12 NLC a introdus o cale de atac împotriva acestei decizii.
- 13 Prin decizia în litigiu, Camera întâi de recurs a OAPI a respins această cale de atac pentru motivul că erau reunite toate condițiile impuse prin articolul 53 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 14 În ceea ce privește existența unui drept de autor protejat prin legislația italiană, camera de recurs a considerat, în primul rând, că persoanele care solicită declararea nulității au făcut dovada creării unei opere, precum și a calității lor de titulari ai dreptului de autor asupra acestei opere prin prezentarea fotocopiei unui contract sub semnătură privată din data de 16 septembrie 1986 (denumit în continuare „contractul din 1986”), în care un terț, care se prezintă drept autorul mano portafortuna, afirma că a cedat uneia dintre persoanele respective drepturile sale de reproducere și de utilizare a acestei opere, reprodusă împreună cu alte desene în anexa la contractul menționat.

- 15 În al doilea rând, camera de recurs a considerat că anomaliile evidențiate de NLC, și anume menționarea unei durate maxime de protecție a dreptului de autor de 70 de ani, în condițiile în care o astfel de durată există doar din anul 1996, data ștampilei poștale, care corespunde unei zile de duminică, zi în care sunt închise birourile poștei, și diferența calitativă și conceptuală dintre desenul mano portafortuna și celelalte desene care figurează în anexa la contractul din 1986, nu permiteau suscitarea unor îndoieli cu privire la realitatea conținutului acestui contract. În acest context, camera de recurs a precizat că, deși în temeiul articolului 2702 din Codul civil italian actul sub semnătură privată face dovada deplină, până la înscrierea în fals, a faptului că declarațiile provin de la cei care le-au semnat, rezultă totuși din modul de redactare a dispoziției menționate că este competentă să aprecieze liber conținutul acestora.
- 16 La finalul examinării contractului din 1986, camera de recurs a confirmat existența unui drept de autor protejat prin legislația italiană.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 17 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 septembrie 2010, NLC a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu. În susținerea acestei acțiuni, NLC a invocat trei motive, întemeiate, în primul rând, pe încălcarea articolului 53 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul nr. 207/2009, în măsura în care camera de recurs concluzionase că persoanele care solicită declararea nulității au dovedit existența unui drept de autor anterior, în al doilea rând, pe nelegalitatea refuzului camerei de recurs de a deschide o procedură orală și de a dispune prezentarea originalului contractului din 1986, precum și, în al treilea rând, pe o apreciere eronată de către camera de recurs a competenței sale de a examina autenticitatea acestui contract.
- 18 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis această acțiune, acceptând primul și al treilea motiv invocate de NLC în susținerea acțiunii formulate.
- 19 În această privință, Tribunalul a amintit mai întâi, la punctele 14-21 din hotărârea atacată, normele și principiile pe care camera de recurs trebuie să le aplice pentru a verifica dacă s-a făcut dovada existenței unui drept anterior protejat printr-o reglementare națională. Referindu-se la Hotărârea Curții din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI (C-263/09 P, Rep., p. I-5853, punctele 50-52), Tribunalul a statuat, la punctul 18, că solicitantului îi revine sarcina de a prezenta OAPI nu numai elementele care demonstrează că îndeplinește condițiile cerute, în conformitate cu legislația națională a cărei aplicare o solicită, pentru a putea obține interzicerea utilizării unei mărci comunitare în temeiul unui drept anterior, ci și elemente care dovedesc conținutul acestei legislații.
- 20 În continuare, Tribunalul a amintit, la punctul 20 din hotărârea atacată, că, potrivit propriei jurisprudențe, OAPI trebuie să se informeze din oficiu, prin mijloace care i se par utile în acest sens, cu privire la dreptul național al statului membru în cauză în cazul în care astfel de informații sunt necesare pentru aprecierea condițiilor de aplicare a unei cauze de nulitate care a fost invocată în fața sa și, printre altele, a materialității faptelor invocate sau a forței probante a înscrisurilor prezentate. Tribunalul a precizat, în plus, că limitarea cadrului factual al analizei efectuate de OAPI nu exclude luarea în considerare, pe lângă faptele invocate explicit de părțile din procedura de declarare a nulității, a unor fapte notorii, mai precis a faptelor care pot fi cunoscute de orice persoană sau care pot fi cunoscute din surse general accesibile.
- 21 În sfârșit, în lumina acestor principii, Tribunalul a statuat, la punctele 23 și 24 din hotărârea atacată, că, în mod corect, camera de recurs s-a întemeiat pe normele de drept italian care stabilesc forța probantă a contractului din 1986, dar că era obligat să verifice totuși dacă această cameră efectuase o interpretare corectă a dreptului italian relevant atunci când a concluzionat că, potrivit articolelor 2702 și 2703 din Codul civil italian, contractul din 1986 făcea dovada deplină, până la înscrierea în fals, a faptului că declarațiile proveneau de la cei care le semnaseră.

- 22 În această privință, Tribunalul a examinat, la punctele 25-32 din hotărârea atacată, dispozițiile din dreptul italian, în special pe cele ale articolului 2704 din Codul civil italian, astfel cum a fost interpretat de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia) în hotărârea nr. 13912 din 14 iunie 2007 (denumită în continuare „hotărârea din 14 iunie 2007”). După ce a arătat, la punctul 33 din hotărârea atacată, că decizia în litigiu nu face nicio trimitere la acest articol, Tribunalul a considerat, la punctul 35 din aceeași hotărâre, că, în temeiul jurisprudenței Corte suprema di cassazione, ar fi fost posibil ca NLC să facă dovada că contractul din 1986 fusese în realitate redactat la o altă dată decât cea care figurează pe ștampila poștală, fără să fie necesar ca aceasta să declanșeze procedura înscrierii în fals. Tribunalul a concluzionat, prin urmare, la punctul 36 din hotărârea atacată, că, în speță, camera de recurs a efectuat o interpretare eronată a dreptului național aplicabil în temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009 și, în consecință, a apreciat în mod necorespunzător întinderea exactă a competențelor sale.
- 23 După ce a constatat, la punctul 40 din hotărârea atacată, că această interpretare eronată a dreptului național putea avea o incidență asupra conținutului deciziei în litigiu, Tribunalul a concluzionat, la punctul 41 din hotărârea menționată, că decizia în litigiu trebuia anulată fără examinarea celui de al doilea motiv invocat de NLC în susținerea acțiunii formulate.

Concluziile părților

- 24 OAPI solicită anularea hotărârii atacate și obligarea NLC la plata cheltuielilor de judecată.
- 25 NLC solicită respingerea recursului.

Cu privire la recurs

- 26 În susținerea recursului, OAPI invocă trei motive, întemeiate, primul, pe încălcarea articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009, precum și a normei 37 din regulamentul de aplicare, al doilea, pe încălcarea contradictorialității prin faptul că dreptul OAPI de a fi ascultat cu privire la hotărârea din 14 iunie 2007 nu a fost respectat și, al treilea, pe incoerența vădită, precum și pe denaturarea faptelor, care afectează raționamentul Tribunalului și concluzia la care a ajuns acesta.

Cu privire la primul motiv

Argumentele părților

- 27 Prin intermediul primului motiv, care cuprinde două aspecte, OAPI susține că Tribunalul nu se putea întemeia nici pe articolul 2704 din Codul civil italian (primul aspect), nici pe hotărârea din 14 iunie 2007 (al doilea aspect), din moment ce aceste două elemente nu fuseseră invocate de părți și, în consecință, nu au făcut obiectul litigiului de pe rolul camerei de recurs.
- 28 Apreciind că raționamentul Tribunalului nu relevă în mod clar dacă acesta consideră dreptul național aplicabil ca fiind o chestiune de drept sau un fapt notoriu, OAPI dezvoltă un raționament având două variante alternative. În ipoteza în care Tribunalul ar fi considerat că aplicarea dreptului național constituie o chestiune de drept, acesta ar fi încălcat, pe de o parte, principiul formulat în cuprinsul normei 37 litera (b) punctul (iii) din regulamentul de aplicare, potrivit căruia revine părții care invocă dreptul național sarcina de a furniza OAPI elementele care stabilesc conținutul legislației și motivul pentru care aceasta s-ar aplica în speță, precum și, pe de altă parte, soluția din Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, din care ar rezulta că dreptul național este o chestiune de fapt care trebuie invocată și dovedită de către părți. În ipoteza în care Tribunalul ar fi considerat că aplicarea dreptului național constituie o chestiune de fapt, acesta ar fi calificat în mod neîntemeiat legislația

națională drept „fapt notoriu” care poate fi, în acest temei, identificat și invocat de OAPI din oficiu. În plus, acesta ar fi substituit propria apreciere celei a camerei de recurs și ar fi analizat elemente cu privire la care aceasta din urmă nu adoptase o poziție.

- 29 Răspunzând la această argumentație, NLC invocă, în primul rând, faptul că norma 37 din regulamentul de aplicare, ca și Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, privesc sarcina probei care revine celui care solicită declararea nulității, însă nu se referă la pârât, care se găsește într-o situație dezavantajoasă atunci când o decizie a OAPI este contestată pe baza unei alegații întemeiate pe un drept care poate să îi fie total necunoscut. În plus, sarcina probei care îi revine solicitantului în temeiul normei 37 și al Hotărârii Edwin/OAPI menționate nu s-ar extinde asupra chestiunilor de drept procesual național.
- 30 În al doilea rând, NLC susține că, în speță, camera de recurs nu s-a limitat la aprecierea unei situații de fapt, ci a pronunțat o decizie în drept. O interpretare a articolului 76 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 în sensul că această dispoziție ar limita examinarea efectuată de camera de recurs doar la motivele relative de refuz invocate de cel care solicită declararea nulității ar fi contrară aplicării principiilor fundamentale de drept de care OAPI trebuie să țină seama, astfel cum se amintește, printre altele, în considerentul (13) al regulamentului menționat și la articolul 83 din acesta.
- 31 În al treilea rând, NLC susține că eroarea săvârșită de camera de recurs rezultă dintr-o interpretare eronată a articolelor 2702 și 2703 din Codul civil italian, care i-au fost supuse atenției, și că problema forței probante a contractului din 1986 fusese ridicată în fața camerei de recurs și a Tribunalului. În consecință, presupunând că acesta din urmă a pus în mod greșit în discuție articolul 2704 din același cod și jurisprudența aferentă, această eroare nu ar fi afectat rezultatul analizei pe care a efectuat-o, astfel încât motivul ar trebui respins ca inoperant.

Aprecierea Curții

- 32 Cu titlu introductiv, trebuie constatat că, ținând seama atât de data la care a fost obținută înregistrarea mărcii contestate, și anume 2 octombrie 2007, cât și de data la care persoanele care solicită declararea nulității au introdus cererile lor în fața OAPI, respectiv 20 noiembrie a aceluiași an, prezentul motiv trebuie apreciat prin prisma dispozițiilor Regulamentului nr. 40/94, întrucât Regulamentul nr. 207/2009 nu era în vigoare la datele menționate (a se vedea în special Hotărârea din 3 octombrie 2013, Rintisch/OAPI, C-122/12 P, punctul 2).
- 33 Primul motiv invocat în susținerea recursului privește, în esență, regimul procedural căruia i se supune aplicarea dreptului național, pe de o parte, în cadrul unei cereri de declarare a nulității unei mărci comunitare introduse în fața OAPI și, pe de altă parte, în cadrul unei acțiuni formulate în fața Tribunalului împotriva deciziei adoptate cu privire la această cerere, atunci când litigiul se întemeiază, conform articolului 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, pe existența unui drept anterior protejat printr-o normă de drept național. Pentru a aprecia temeinicia acestui motiv, este necesar să se amintească, cu titlu introductiv, modul în care se realizează, într-un astfel de context, repartizarea rolurilor între cel care solicită declararea nulității, organele competente ale OAPI și Tribunal.
- 34 În ceea ce privește rolul celui care solicită declararea nulității, Curtea a decis că norma 37 din regulamentul îi impune acestuia sarcina de a prezenta OAPI nu numai elementele care demonstrează că îndeplinește condițiile cerute, în conformitate cu legislația națională a cărei aplicare o solicită, pentru a putea obține interzicerea utilizării unei mărci comunitare în temeiul unui drept anterior, ci și elemente care dovedesc conținutul acestei legislații (Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, punctul 50).
- 35 În ceea ce privește organele competente ale OAPI, Curtea a arătat că lor le revine obligația de a aprecia relevanța și sfera elementelor prezentate de solicitant pentru a stabili conținutul normei de drept național pe care acesta o invocă (Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, punctul 51).

- 36 În privința funcției care revine Tribunalului, Curtea a precizat, referindu-se la articolul 63 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, care definește cazurile în care poate fi formulată o acțiune împotriva deciziilor camerelor de recurs ale OAPI, că acesta are competența de a exercita un control deplin de legalitate cu privire la aprecierea făcută de OAPI asupra elementelor prezentate de solicitant pentru a stabili conținutul legislației naționale a cărei protecție o invocă (Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, punctul 52).
- 37 Contrar a ceea ce invocă OAPI, nu reiese din cuprinsul punctelor 50-52 din Hotărârea Edwin/OAPI, citată anterior, că o normă de drept național care devine aplicabilă ca urmare a unei trimiteri precum cea operată prin articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94 trebuie tratată ca un element pur factual, cu privire la care OAPI și Tribunalul s-ar limita să îi constate existența pe baza probelor prezentate în fața lor.
- 38 Reiese în schimb din cuprinsul punctelor respective că Curtea a înțeles să sublinieze întinderea controlului căruia trebuie să fie supusă, atât în fața organelor competente ale OAPI, cât și în fața Tribunalului, aplicarea dreptului național într-un litigiu născut dintr-o cerere de declarare a nulității unei mărci comunitare.
- 39 În lumina acestor considerații este necesar să se examineze dacă OAPI și Tribunalul, într-un astfel de context procedural, sunt ținute să se limiteze strict la examinarea documentelor prezentate de solicitant pentru a stabili conținutul dreptului național aplicabil sau dacă acestea pot exercita o competență de verificare în ceea ce privește pertinenta dreptului invocat, care implică, dacă este cazul, informarea din oficiu cu privire la condițiile de aplicare și la întinderea normelor de drept național invocate.
- 40 În această privință, trebuie să se arate că controlul exercitat de OAPI și de Tribunal trebuie efectuat în lumina cerinței, amintită de avocatul general la punctul 91 din concluzii, de a garanta efectul util al Regulamentului nr. 40/94, care este acela de a asigura protecția mărcii comunitare.
- 41 În această perspectivă, din moment ce aplicarea dreptului național poate conduce la reținerea unui motiv de invalidare a unei mărci comunitare înregistrate corespunzător, este necesar ca OAPI și Tribunalul să poată să verifice, înainte de a admite cererea de declarare a nulității unei astfel de mărci, pertinenta elementelor prezentate de solicitant în administrarea probei, care îi revine, a conținutului acestui drept național.
- 42 Controlul exercitat de organele competente ale OAPI și de Tribunal trebuie să răspundă de asemenea exigențelor funcției pe care acestea o exercită în cadrul contenciosului privind marca comunitară.
- 43 Atunci când organele competente ale OAPI sunt chemate să statueze, într-o primă etapă, asupra unei cereri de declarare a nulității unei mărci comunitare întemeiate pe un drept anterior protejat printr-o normă de drept național, decizia lor poate avea ca efect privarea titularului mărcii comunitare de un drept care i-a fost conferit. Întinderea unei astfel de decizii implică în mod necesar ca organul care o adoptă să nu se limiteze la o simplă validare a dreptului național astfel cum a fost prezentat de cel care solicită declararea nulității.
- 44 În ceea ce privește controlul jurisdicțional exercitat, într-o a doua etapă, de Tribunal, trebuie subliniat că, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 92 din concluzii, acest control trebuie să satisfacă cerințele principiului protecției jurisdicționale efective. În măsura în care aplicarea dreptului național, în contextul procedural în cauză, poate avea ca efect privarea titularului unei mărci comunitare de dreptul său, este absolut necesar ca Tribunalul să nu fie privat, ca urmare a unor eventuale lacune în documentele prezentate cu titlu de probă a dreptului național aplicabil, de posibilitatea reală de a exercita un control efectiv. În acest scop, Tribunalul trebuie, așadar, să poată verifica, cu depășirea cadrului documentelor prezentate, conținutul, condițiile de aplicare și domeniul de aplicare al normelor de drept invocate de cel care solicită declararea nulității.

- 45 În consecință, Tribunalul nu a comis o eroare de drept atunci când a statuat, la punctul 20 din hotărârea atacată, că, „în condițiile în care OAPI poate fi chemat să țină seama, printre altele, de dreptul național al statului membru în care se bucură de protecție un drept anterior pe care se întemeiază cererea de declarare a nulității, acesta trebuie să se informeze din oficiu, prin mijloace care i se par utile în acest sens, cu privire la dreptul național al statului membru în cauză în cazul în care astfel de informații sunt necesare pentru aprecierea condițiilor de aplicare a unei cauze de nulitate care a fost invocată în fața sa și, printre altele, a materialității faptelor invocate sau a forței probante a înscrisurilor prezentate”.
- 46 În speță, după ce a arătat, la punctul 24 din hotărârea atacată, că OAPI făcuse aplicarea articolelor 2702 și 2703 din Codul civil italian pentru a aprecia forța probantă a contractului din 1986, la punctele 27-32 din hotărârea menționată, Tribunalul a luat în considerare și articolul 2704 din același cod, referitor la caracterul cert al datei unui act sub semnătură privată, precum și jurisprudența națională referitoare la interpretarea și aplicarea acestui din urmă articol. Procedând astfel, Tribunalul nu a depășit limitele posibilității de care dispune de a se informa din oficiu pentru a verifica conținutul, condițiile de aplicare și domeniul de aplicare al normelor de drept național invocate de cel care solicită declararea nulității în scopul stabilirii forței probante a contractului pe care acesta din urmă își întemeia dreptul său anterior asupra mărcii contestate.
- 47 În aceste condiții, primul motiv invocat în susținerea recursului trebuie respins sub ambele aspecte ale sale.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentele părților

- 48 Referindu-se la principiul general de drept al Uniunii potrivit căruia destinatarii deciziilor autorităților publice care le afectează în mod semnificativ interesele trebuie să aibă posibilitatea să își exprime în mod util punctul de vedere, OAPI susține că, în speță, nu a beneficiat de această posibilitate în ceea ce privește hotărârea din 14 iunie 2007, care nu a fost invocată de părți în cursul procedurii administrative și care, în consecință, nu intra în discuție în litigiul de pe rolul camerei de recurs. Potrivit OAPI, dacă ar fi avut această posibilitate, raționamentul și concluzia Tribunalului ar fi fost diferite.
- 49 OAPI concluzionează că Tribunalul i-a încălcat dreptul de a fi ascultat.
- 50 NLC răspunde că problema de drept pentru care este relevantă jurisprudența Corte suprema di cassazione a fost invocată anterior ședinței, întrucât, prin scrisoarea din 7 februarie 2012, Tribunalul solicitase OAPI, în temeiul articolului 64 din Regulamentul de procedură, să clarifice unele chestiuni care privesc domeniul de aplicare al articolului 2704 din Codul civil italian. OAPI ar fi avut, așadar, posibilitatea de a fi ascultat cu privire la această problemă, atât în scris, cât și în ședință, și nu se poate susține că, în lipsa unei atenționări prealabile referitoare la fiecare jurisprudență relevantă sau potențial relevantă, o hotărâre care face trimitere la aceasta încalcă dreptul la apărare.
- 51 NLC adaugă că, presupunând că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a oferit OAPI posibilitatea de a prezenta observații cu privire la jurisprudența națională pe care ea a invocat-o, această eroare nu a avut, oricum, niciun efect asupra soluției date de instanța respectivă litigiului cu care era sesizată.

Aprecierea Curții

- 52 Dreptul la un proces echitabil constituie un principiu fundamental de drept al Uniunii, consacrat de articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- 53 Pentru a îndeplini cerințele acestui drept, instanțele Uniunii trebuie să asigure respectarea în fața lor a principiului contradictorialității și să respecte ele însele acest principiu, care se aplică oricărei proceduri care poate conduce la adoptarea de către o instituție a Uniunii a unei decizii care afectează în mod semnificativ interesele unei persoane (Hotărârea din 2 decembrie 2009, Comisia/Irlanda și alții, C-89/08 P, Rep., p. I-11245, punctele 51 și 53, precum și Hotărârea din 17 decembrie 2009, Reexaminare M/EMEA, C-197/09 RX-II, Rep., p. I-12033, punctele 41 și 42).
- 54 Principiul contradictorialității nu conferă fiecărei părți la un proces doar dreptul de a lua cunoștință de înscrisurile și de observațiile prezentate de partea adversă în fața instanței și de a le discuta. Acesta implică și dreptul părților de a lua cunoștință de elementele invocate din oficiu de instanță pe care aceasta intenționează să își întemeieze decizia și de a le discuta. Astfel, în vederea îndeplinirii cerințelor privind dreptul la un proces echitabil, este important ca părțile să aibă cunoștință și să poată discuta în contradictoriu atât elementele de fapt, cât și pe cele de drept care sunt decisive pentru rezultatul procedurii (Hotărârea Comisia/Irlanda și alții, citată anterior, punctele 55 și 56, precum și Hotărârea din 21 februarie 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, punctul 30).
- 55 În speță, este cert că hotărârea din 14 iunie 2007 nu a fost menționată nici în cursul procedurii în fața OAPI, nici în memoriile depuse în fața Tribunalului, ci a fost evocată din oficiu de acesta din urmă după terminarea procedurii scrise.
- 56 Prin urmare, trebuie să se analizeze dacă, în speță, părțile au beneficiat sau nu au beneficiat în cursul procedurii în fața Tribunalului de posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la hotărârea respectivă.
- 57 Astfel cum reiese din scrisorile care le-au fost adresate de Tribunal la 7 februarie 2012 și din întrebările anexate la acestea, deși părțile au fost invitate să își susțină punctul de vedere cu privire la dispozițiile articolului 2704 din Codul civil italian, nu au avut în schimb posibilitatea să își prezinte observațiile cu privire la hotărârea din 14 iunie 2007, despre care nu s-a făcut nicio mențiune în aceste scrisori.
- 58 Pe de altă parte, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 117 din concluzii, din interpretarea punctelor 32, 35, 36, 39 și 40 din hotărârea atacată reiese în mod clar că conținutul hotărârii din 14 iunie 2007 a jucat un rol determinant în raționamentul Tribunalului. Întrucât a constatat că, în speță, camera de recurs nu a ținut seama de această jurisprudență, potrivit căreia proba lipsei de exactitate a datei ștampilei poștale poate fi prezentată fără să fie necesar să se recurgă la procedura înscrierii în fals, Tribunalul a considerat că camera de recurs ar fi putut acorda mai multă importanță anomaliilor invocate de NLC și că trebuia, în consecință, să anuleze decizia în litigiu.
- 59 Decurge din considerațiile de mai sus că Tribunalul a încălcat principiul contradictorialității care rezultă din cerințele privitoare la dreptul la un proces echitabil.
- 60 Rezultă, prin urmare, că al doilea motiv invocat de OAPI în susținerea recursului trebuie admis.

Cu privire la al treilea motiv

- 61 Având în vedere viciul de procedură care afectează aplicarea de către Tribunal a jurisprudenței Corte suprema di cassazione referitoare la articolul 2704 din Codul civil italian, nu este necesară, în acest stadiu al procedurii, examinarea celui de al treilea motiv invocat de OAPI, întemeiat pe incoerența vădită și pe denaturarea faptelor care ar afecta temeinicia raționamentului dezvoltat de Tribunal pe baza acestei jurisprudențe.
- 62 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că hotărârea atacată trebuie anulată.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

- 63 În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care anulează decizia Tribunalului, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.
- 64 În speță, Curtea consideră că litigiul nu este în stare de judecată, întrucât părțile trebuie să aibă, în prealabil, posibilitatea de a se exprima în contradictoriu cu privire la unele dintre elementele de drept național invocate din oficiu de Tribunal.
- 65 În consecință, este necesară trimiterea cauzei la Tribunal pentru ca acesta să se pronunțe pe fond.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 66 Întrucât cauza se trimite spre rejudecare Tribunalului, cererea privind cheltuielile de judecată aferente prezentului recurs trebuie soluționată odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 13 septembrie 2012, National Lottery Commission/OAPI – Mediatek Italia și De Gregorio (Reprezentarea unei mâini) (T-404/10).**
- 2) **Trimite cauza Tribunalului Uniunii Europene pentru a se pronunța cu privire la temeinicia acțiunii.**
- 3) **Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.**

Semnături